

УДК 78.091.3

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-2-48>**Вікторія НІКУЛІНА,**
orcid.org/0009-0003-3763-818Xкандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загального та спеціалізованого фортепіано
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
(Одеса, Україна) nikulinaviktoriiia49@gmail.com

ПРОБЛЕМА ІНТЕГРАЦІЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ У ФОРТЕПІАННІЙ ПЕДАГОГІЦІ УКРАЇНИ

У статті розглянуто основні засади та тенденції розвитку сучасної фортепіанної педагогіки України. Проаналізовано сутність понять емпіричного та теоретичного пізнання в контексті навчального процесу, визначено особливості їх можливого застосування у фортепіанній педагогіці. Підкреслено, що значення теоретичного компоненту навчального процесу зумовлено вивченням історичного досвіду, закладенням засад науки фортепіанного мистецтва, базису для професійної освіти музиканта, створення наукового підґрунтя для практичного застосування практичних вмінь та навичок. Водночас, зауважено, що використання методів емпіричного пізнання слугує сильним мотивуючим фактором до навчання, інструментом формування стійких практичних навичок студента та його професійної самостійності. Зазначено, що специфіка фортепіанної педагогіки зумовлює необхідність адаптації сучасних освітніх методик до умов навчального процесу в контексті отримання музичної освіти. Простежено, що в сучасній вітчизняній та зарубіжній музичній освіті значна увага приділяється розвитку креативності музиканта. Формування критичного мислення студента визначено як одну з важливих засад якісної фортепіанної освіти. Разом з тим, зауважено, що розвиток здатності самостійно аналізувати та інтерпретувати художній зміст музичних творів може бути забезпечений лише за умов відповідної теоретичної підготовки. Запропоновано модель навчального процесу із підготовки майбутніх піаністів, яка б дозволила створити сприятливі умови для розвитку творчої особистості, формування кращої виконавської майстерності та становлення самостійного професійного виконавця. Обґрунтовано, що лише за умов реалізації діяльнісного підходу в освіті, принципу єдності теоретичних, практичних та емпіричних методів навчання можна сформулювати творчо розвинену самостійно активну особистість піаніста. У висновках зазначено, що теоретичні методи викладання є невіддільними від практичних, проте під час фортепіанного навчання емпіричні методики не варто реалізовувати без наявності теоретичного базису. У висновках визначено принципи застосування моделі організації навчального процесу викладання фортепіанного мистецтва, яка передбачає єдність теоретичного та емпіричного пізнання.

Ключові слова: фортепіанна педагогіка, професійна підготовка піаністів, емпіричне знання, теоретичне знання, поєднання емпіричного та теоретичного знання.

Victoria NIKULINA,
orcid.org/0009-0003-3763-818XCandidate of Pedagogical Sciences,
Assistant Professor at the Department of General and Specialised Piano
The Odessa National A. V. Nezhdanova Academy of Music
(Odesa, Ukraine) nikulinaviktoriiia49@gmail.com

THE PROBLEM OF INTEGRATING THEORY AND PRACTICE IN UKRAINIAN PIANO PEDAGOGY

The article examines the fundamental principles and trends in the development of modern Ukrainian piano pedagogy. It analyzes the essence of the concepts of empirical and theoretical cognition in the context of the educational process, identifying the peculiarities of their possible application in piano pedagogy.

It is emphasized that the significance of the theoretical component of the educational process is determined by the study of historical experience, the establishment of the foundations of piano art as a science, the formation of a basis for the professional education of musicians, and the creation of a scientific foundation for the practical application of acquired skills and abilities. At the same time, it is noted that the use of empirical cognition methods serves as a strong motivating factor for learning, an instrument for developing stable practical skills in students, and a means of fostering their professional independence.

The article highlights that the specifics of piano pedagogy necessitate the adaptation of modern educational methodologies to the conditions of the learning process in the context of obtaining a musical education. It is observed that

contemporary domestic and international music education pays significant attention to developing musicians' creativity. The formation of students' critical thinking is identified as one of the key principles of high-quality piano education.

Furthermore, it is noted that the ability to independently analyze and interpret the artistic content of musical works can only be ensured with appropriate theoretical preparation. A model of the educational process for training future pianists is proposed, which would create favorable conditions for the development of a creative personality, the enhancement of performance mastery, and the formation of an independent professional performer.

It is substantiated that only by implementing an activity-based approach in education, along with the principle of unity between theoretical, practical, and empirical teaching methods, can a creatively developed and independently active pianist be cultivated. The conclusions emphasize that theoretical teaching methods are inseparable from practical ones; however, in piano education, empirical methodologies should not be implemented without a proper theoretical foundation. The conclusions also define the principles for applying a model of piano teaching organization that ensures the unity of theoretical and empirical cognition.

Key words: piano pedagogy, professional training of pianists, empirical knowledge, theoretical knowledge, combination of empirical and theoretical knowledge.

Постановка проблеми. Сучасний стрімкий соціально-економічний розвиток держави і суспільства зумовлює потребу в постійній адаптації до нових умов професійної підготовки спеціалістів, у тому числі в сфері музичного мистецтва. Музичний виконавець сьогодні – це активна самостійна особистість, майстерність якої базується не тільки на «відтворенні» музичного матеріалу, але й має серед головних відзнак креативність і творчу самореалізацію. Отримання професійної освіти студентами майбутніми піаністами має бути спрямовано на формування особистості, здатної до виходу за межі вузької спеціалізації і готової до самостійного творчого пошуку, зростання і саморозвитку.

З огляду на нові вимоги, які сьогодні висуваються до спеціалістів у сфері музичного мистецтва, необхідним є перегляд методик, які використовуються у музичній, зокрема, фортепіанній педагогіці. Одним із проблемних питань сучасної педагогіки є поєднання емпіричного та теоретичного пізнання.

Сьогодні концепції емпіричного пізнання приділяється все більша увага, деякі дослідники вважають її застосування єдиною необхідною моделлю навчального процесу, та виникає питання, чи доречним буде використовувати таку методику у сфері музичної фортепіанної освіти, яка має низку специфічних рис.

Аналіз досліджень. Аналізу проблематики фортепіанного мистецтва в Україні присвячено дослідження багатьох вітчизняних мистецтвознавців, серед яких, зокрема, В. Белікова, Н. Зимогляд, Л. Кияновська, Л. Корній, А. Михайлюк, Н. Ревенко. Особливості підготовки майбутніх учителів музики, а також шляхи формування виконавської майстерності у поєднанні із творчим, художнім ставленням особистості майбутнього музиканта стали предметом розгляду О. Андрейко, Н. Згурської, О. Бурської, О. Щолокової та інших науковців.

Однак, незважаючи на те, що проблематика, фортепіанної педагогіки є предметом аналізу у багатьох дослідженнях, вивченню специфічних методик викладання музичного мистецтва приділено недостатньо уваги. Більшість досліджень, в яких аналізується специфіка фортепіанної педагогіки, спрямовані на розгляд шляхів формування технічної виконавчої майстерності, натомість дослідження потребують конкретні моделі навчального процесу, які можуть бути застосовані в підготовці майбутніх піаністів.

Мета статті – визначення основних принципів поєднання емпіричного та теоретичного знання під час навчального процесу з підготовки майбутніх музикантів-піаністів.

Виклад основного матеріалу. Сучасні тенденції розвитку музичної педагогіки, зокрема, зарубіжної характеризуються кардинальною зміною її цілей і завдань. Якщо раніше головні функції викладача полягали у навчанні студентів виконавської майстерності, розвитку їх творчої фантазії та уяви, то сьогодні сутність освітнього процесу все більше зводиться лише до допомоги викладача у навчанні.

Важливим компонентом професійної підготовки музиканта є його здатність самостійно аналізувати та інтерпретувати художній зміст музичних творів. Варто зазначити, що повноцінне оволодіння вказаними навичками можливе лише за умов відповідного розвитку творчого музичного мислення студента, якісним показником якого є вміння самостійної роботи.

Н. Гуральник виокремлює основні освітні тенденції сучасного фортепіанного навчання: гуманістична спрямованість навчального процесу; застосування наукового підходу для вирішення складних художніх завдань аналізу музичного твору; розвиток потенційних можливостей та природних здібностей піаніста; наочність навчання (демонстрація викладачем виконання музичних творів); вивчення особливостей стилістики української фортепіанної школи (Гуральник, 2011).

До вже означених тенденцій можна додати принципи навчання фортепіанному мистецтву, запропоновані А. Михалюк. Дослідниця визначає серед них застосування особистісно-орієнтованого підходу, інтелектуально-творчого підходу, орієнтацію на національні та естетичні цінності українського мистецтва гри на фортепіано, формування вміння образного художнього аналізу музичного твору, стимулювання творчого самовираження студентів, що в свою чергу зумовить активізацію їх творчого потенціалу (Михалюк).

Отже основною метою сучасної музичної фортепіанної освіти можна визначити: розвиток творчості та уяви студента; розвиток музичних навичок; формування виконавської майстерності; формування здатності розуміння музики; розвиток критичного мислення; розвиток здатності до творчої ініціативи та самостійного мислення.

Натомість деякі дослідники засад вітчизняної фортепіанної школи зазначають, що сьогодні в практиці викладання переважають здебільшого консервативні (репродуктивні) методи фортепіанного навчання (Щербініна).

Важливість наслідування традицій викладання фортепіанного мистецтва є безсумнівною, проте не можна відкидати необхідність адаптації музичної педагогіки до сучасних умов освітнього середовища. Сучасні освітні тенденції все більше характеризуються наданням переваги практичним та емпіричним методам у навчальному процесі.

Значення теоретичного компоненту навчального процесу зумовлена вивченням історичного досвіду, закладенням засад науки фортепіанного мистецтва, базису для професійної освіти музиканта, створення наукового підґрунтя для практичного застосування практичних вмінь та навичок. Однак теоретичні звання, які не застосовуються на практиці, втрачають свою силу. Використання методів емпіричного пізнання слугує сильним мотивуючим фактором до навчання, інструментом формування стійких практичних навичок студента та його професійної самостійності. Студент має постійно вчитися самостійній роботі, удосконалюючи майстерність виконання, лише у цьому випадку можливе його становлення як самостійної творчої особистості та професійного виконавця або педагога.

Саме тому важливим є формування креативного мислення студента. Креативність розвивається в ситуаціях, що вимагають від студента інтелектуально-пошукової ініціативи; коли студент починає цікавитися знаходженням нових напрямків творчого розвитку, в тому числі у вузько орієнтованій діяльності.

Так, розглядаючи поняття формування виконавчої культури у процесі навчання гри на фортепіано, А. Михалюк зазначає, що зміст його полягає не лише у досконалому володінні технікою виконавського процесу, але в музично-естетичному, професійно-творчому, духовному розвитку особистості (Михалюк).

В. Булгакова та О. Цуранова підкреслюють важливість єдності виконавського і загального музичного розвитку студентів, необхідність стимулювання розвитку творчої ініціативи, самостійного мислення, врахування в навчальній діяльності єдності принципів свідомого та емоційного, технічного та художнього (В. Булгакова та О. Цуранова).

О. Щербініна відзначає, що визначальним у фортепіанній педагогіці чинником є індивідуальний принцип навчання, тобто забезпечення адаптації педагогічних методів до особистості студента. На думку дослідниці, індивідуальний підхід до студентів, на сьогодні, на жаль, залишається здебільшого лише декларованим, а в процесі фортепіанного навчання студент частіше за все розвивається за параметрами, заздалегідь визначеними викладачем (Щербініна).

Той факт, що в сучасній зарубіжній музичній освіті більша увага приділяється розвитку креативності музиканта, підкреслює А. Мок. Зокрема, він зазначає, що музичні навички, знання і концепції в даний час є лише частиною процесу навчання, в той час як інші аспекти – створення музики, її критичний аналіз, розуміння музики в контексті – стають на перший план (Мок).

Важливість застосування студент-орієнтованого підходу підкреслюється багатьма зарубіжними дослідниками. Так, Т. Кейн, К. Вест зазначають, що навчальний план має бути адаптований для студентів в залежності від рівня їх попередньої підготовки. Допомогти виявленню рівня знань студентів здатен попередній тест, який сприятиме розробці плану уроку, допоможе уникнути викладення вже відомого студентам матеріалу і дозволить зосередитися на слабких місцях студентів (Т. Кейн, К. Вест).

Отже, результатом належної музичної освіти має бути не тільки і не стільки майстерність виховання, але виховання творчого креативного професіонала здатного до самостійного творчого аналізу та продукування ідей.

Основною проблемою сучасної музичної педагогіки України є необхідність переорієнтації на підготовку освіченого, творчого музиканта, який не тільки володіє досконалою майстерністю виконання фортепіанних творів, але й має високий

рівень як музичної, так і загальної культури. Тому при виборі методів навчання пріоритет має надаватися тим, які забезпечують розвиток творчого мислення студента, реалізації його потенціалу, мотивують до навчання, акумулюють його індивідуальні творчі якості.

Останніми роками як у зарубіжній, так і вітчизняній педагогіці все більше поширюються ідеї використання методик емпіричного пізнання. На відміну від традиційного підходу до навчання, який передбачає більшу увагу теоретичним методам (наявність чіткої та послідовної системи викладення матеріалу, вправ, системи оцінювання), емпіричне навчання базується на більше гнучких засадах – основна увага приділяється не стільки змісту навчання, скільки його процесу.

Під час емпіричного навчання створюються умови, які передбачають необхідність прояву ініціативи студентом, прийняття ним рішень і несення відповідальності за отримані результати. Процес емпіричного навчання дозволяє студентам експериментувати і проявляти творчість, бути залученими інтелектуально та емоційно.

При цьому роль викладача полягає у виборі відповідної моделі навчання, постановці завдань, поясненні умов і правил, координації процесу, його посередньому контролю та допомогі в оцінюванні отриманих результатів. Мета емпіричного навчання – дати студентам на власному досвіді побачити рівень власних знань і навичок, зробити власні висновки з отриманого результату навчання. Іншими словами емпіричне навчання можна назвати «навчання через досвід» або «навчання через діяльність».

Вивчення проблематики емпіричного навчання займалися дослідники Дж. Дьюї, Д. Колб, Ж. Піаже, К. Роджерс. Д. Колб запропонував чотирьохступеневу модель процесу навчання та засвоєння інформації. У експериментальній моделі Колб описав два різні способи збагачення досвіду: конкретний досвід та абстрактна концептуалізація. Він також визначив два способи трансформації досвіду: рефлексивне спостереження та активне експериментування (Колб).

На думку Колба, конкретний досвід має інформацію, яка служить основою для роздумів. З цих роздумів ми засвоюємо інформацію та формуємо абстрактні поняття. Іншими словами, навчання складається з повторюваних етапів «виконання» і «мислення». Отже, неможливо ефективно навчитись чогось, лише вивчаючи теорію. Так само не може бути ефективним і навчання, в процесі якого дії виконуються бездумно, без аналізу його результатів.

Рис. 1. Модель експериментального навчання Д. Колба

Джерело: складено автором за (8)

Сутність емпіричного навчання полягає в отриманні знань і формуванні навичок безпосередньо через практичний досвід. У процесі емпіричного навчання студенти проходять повз стадію теоретичного навчання, і починають вивчення предмету через розв'язання практичних завдань. Під час емпіричного навчання студенти навчаються на власних помилках, вирішуючи за допомогою доволі поверхневих знань проблеми, з якими вони стикаються.

Емпіричне навчання базується на принципах студентоцентризму, максимальної роботи без участі та допомогі наставника – викладача, використання різних експериментальних можливостей для навчання, наявності зворотного зв'язку – оцінки досвіду, що одержує студент, у тому числі поетапного контролю процесу навчання. Емпіричне навчання має створювати якнайкращі умови для розкриття навичок студента.

Апологети емпіричного навчання часто спираються на концепцію так званої «піраміди навчання» («learning pyramid»). Вона була розроблена у 1960-ті роки Національним інститутом навчальних лабораторій (National Training Laboratories Institute Applied Behavioral Science, USA, далі – NTL). Так, різні моделі навчання, відповідно до досліджень NTL, забезпечують різний рівень утримання інформації.

Концепція пропонує сім основних моделей навчання, градованих у піраміді відповідно до відсотків інформації, яку може бути запам'ятовано у результаті їх використання. Наприклад, після прослуховування лекції, на думку дослідників, особа запам'ятає лише 5% інформації, після читання – 10%, прослуховування – 20%, презентації/демон-

страції – 30%, обговорення – 50%, практичної реалізації – 75%, передачі інформації іншим/навчання інших – 90%.

Отже, концепція «піраміди навчання» передбачає, що деякі методи навчання є більш ефективними ніж інші і використання деяких з них призведе до більш глибокого навчання і більш тривалого збереження інформації.

Проте така концепція неодноразово зазнавала критики. Наприклад, К. Летруд зазначав, що дослідження в значній мірі спирається на невідому методологію невідомої якості, з невідомим зниженням впливу окремих параметрів, таких як час, специфіка протестованих груп і т. д., що робить результати первинного дослідження ненадійними (9).

Дійсно, при плануванні моделі викладання необхідно враховувати, що в групі обов'язково будуть студенти, які тяжіють до різних стилів навчання: якщо комусь за психофізичним типом є ближчим практична участь, то іншому студенту необхідний більший час для аналізу інформації, що може бути забезпечено через читання матеріалу. Потрібно включати до навчальної програми завдання і методи роботи, привабливі для всіх студентів, що могло б допомогти їм використати сильні сторони пріоритетної моделі навчання і компенсувати існуючі слабкі сторони.

Специфіка фортепіанного мистецтва полягає в тому, що базисом якісної освіти є формування

професіональної виконавської майстерності, що є неможливим виключно за рахунок використання емпіричних методів навчання. Фортепіанна освіта має орієнтуватися на національно-естетичні цінності фортепіанного мистецтва України, адже українська фортепіанна школа має давні традиції як у напрямку виконавчої майстерності, так і з точки зору майстерності педагогічної.

Однією з засад якісної фортепіанної освіти нами було визначено формування критичного мислення студента. Розвиток здатності самостійно аналізувати та інтерпретувати художній зміст музичних творів може бути забезпечений лише за умов відповідної теоретичної підготовки.

Отже, на нашу думку фортепіанна педагогіка України має ґрунтуватися на використанні теоретико-емпіричної моделі навчального процесу у вигляді поступового переходу від використання теоретичних до переважання використання емпіричних методів наукового пізнання (табл. 1).

Варто зазначити, що не можна говорити про використання на теоретичному етапі виключно теоретичних методів пізнання, а на емпіричному – виключно емпіричних та практичних. Мова йде про перевагу тих чи інших методів на кожному з етапів. Лише за умов реалізації діяльнісного підходу в освіті, принципу єдності теоретичних, практичних та емпіричних методів навчання можна сформулювати творчо розвинену самостійно активну особистість піаніста.

Таблиця 1

**Модель поєднання методів теоретичного та емпіричного пізнання в навчальному процесі
(на прикладі викладання фортепіанного мистецтва)**

Теоретичне пізнання		
<i>Мета:</i> ознайомлення з предметом дослідження, накопичення проблемних питань, визначення протиріч.	<i>Моделі навчання:</i> лекції, презентації, самостійна робота з матеріалом. <i>Приклад:</i> вивчення основних принципів розвитку сучасного музичного мистецтва, демонстрування педагогом майстерності фортепіанного виконання, вивчення особливостей стилістики української фортепіанної школи.	<i>Результат:</i> формування теоретичного базису, запиту на нову інформацію, задатків та запиту на практичну діяльність.
Теоретико-емпіричне пізнання		
<i>Мета:</i> обговорення проблемних питань, практичне застосування отриманих теоретичних знань за допомогою викладача.	<i>Моделі навчання:</i> спільна практична робота з викладачем, семінари, обговорення, мозкові штурми. <i>Приклад:</i> дослідження у сфері музичної творчості, аналіз музичного твору, практичні заняття із виконавчої майстерності.	<i>Результат:</i> формування здатності до самостійної роботи, розвиток потенційних можливостей і природних здібностей піаніста.
Емпіричне пізнання		
<i>Мета:</i> самостійне виконання завдань та проєктів.	<i>Моделі навчання:</i> проблемне навчання, метод проєктів. <i>Приклад:</i> підготовка творчого виступу, створення музичного твору.	<i>Результат:</i> отримання знань через практичний досвід, формування запиту на нову інформацію. Становлення піаніста як самостійної творчої особистості.

Джерело: складено автором

Висновки. Специфіка фортепіанної педагогіки зумовлює необхідність адаптації сучасних освітніх методик до умов навчального процесу в контексті отримання музичної освіти. Теоретичні методи викладання є невіддільними від практичних, проте під час фортепіанного навчання емпіричні методи не варто реалізовувати без наявності теоретичного базису. Музичне навчання, фортепіанне, зокрема, не може базуватися виключно на емпіриці, воно обов'язково потребує наявності теоретичного базису – як у сфері формування знань з теорії музичного мистецтва, технічної виконавської підготовки, так і в напрямку розвитку креативності, творчості та критичного мислення студента.

Застосування моделі організації навчального процесу викладання фортепіанного мистецтва, яка

передбачає єдність теоретичного та емпіричного пізнання, має базуватися на таких принципах:

- орієнтація на національні естетичні цінності українського мистецтва гри на фортепіано;
- комплексне використання теоретичних та емпіричних методів пізнання;
- застосування студент-орієнтованого підходу;
- орієнтація на розвиток потенційних можливостей і природних здібностей піаніста;
- поступова зміна ролі викладача до фасилітатора – наставника, який лише координує навчальний процес;
- сприяння максимальній самостійності студента;
- розвиток інтересу студента до дослідження і формування дослідницьких компетенцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуральник Н. П. Науково-педагогічна школа піаністів у теорії та практиці музичної освіти і виховання: навчально-методичний посібник для вищих освітніх закладів. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 276 с.
2. Михалюк А. Педагогічний вимір українського фортепіанного мистецтва як чинник формування виконавської культури майбутніх педагогів-музикантів, 2019. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.1-2.286296>
3. Щербініна О. Актуальні проблеми сучасної фортепіанної освіти. Актуальні проблеми сучасної фортепіанної освіти. Наукові записки. Серія: педагогіка. 2006. №9, с. 248-251.
4. Цуранова О. О., Булакова В. А. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до виконавської діяльності. Наукові записки кафедри педагогіки. 2018. № 42. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/10687> (дата звернення: 15.04.2025).
5. Mok A. A reflective journey in teaching: Pre-service music teachers' action research. *Australian Journal of Music Education*. 2016. 50 (2). URL: <https://www.eric.ed.gov/?id=EJ1146334> (дата звернення: 15.04.2025).
6. West C. Action research as a professional development activity. *Arts Educational Policy Review*. 2011. 112(2), 89-94. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10632913.2011.546697> (дата звернення: 15.04.2025).
7. Cain T. Music Teachers' Action Research and the Development of Big Knowledge. *International Journal of Music Education*. 2011. 28(2). 159-175. URL: https://www.researchgate.net/publication/249752599_Music_teachers'_action_research_and_the_development_of_Big_K_knowledge (дата звернення: 15.04.2025).
8. Kolb D. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. URL: https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development (дата звернення: 15.04.2025).
9. Leturd Kate. A rebuttal of NTL Institute's learning pyramid. *Education*. 2012. 133. 177-124. URL: https://www.researchgate.net/publication/285798853_A_rebuttal_of_NTL_Institute's_learning_pyramid (дата звернення: 15.04.2025).

REFERENCES

1. Huralnyk N. P. (2011). *Naukovo-pedahohichna shkola pianistsiv u teorii ta praktytsi muzychnoi osvity i vykhovannia: Navchalno-metodychnyi posibnyk dlia vyshchykh osvitynykh zakladiv* [Scientific and pedagogical school of pianists in the theory and practice of music education and upbringing: educational and methodological manual for higher education institutions]. Kyiv: Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova. 276 s. [in Ukrainian].
2. Mykhaliuk A. (2019). *Pedahohichnyi vymir ukrainskoho fortepiannho mystetstva yak chynnyk formuvannia vykonavskoi kultury maibutnykh pedahohiv-muzykantiv* [The pedagogical dimension of Ukrainian piano art as a factor in the formation of performing culture of future music teachers]. *Educological discourse*: URL: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.1-2.286296> (access date: 15.04.2025) [in Ukrainian].
3. Shcherbinina O. (2006). *Aktualni problemy suchasnoi fortepiannoi osvity* [Topical issues of modern piano education]. *Naukovi zapysky. Seria: Pedahohika*, (9), 248-251. [in Ukrainian].
4. Tsuranova, O. O., & Bulhakova, V. A. *Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vykonavskoi diialnosti* [Pedagogical conditions for preparing future music teachers for performing activities]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky*, (42). URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/10687> (access date: 15.04.2025) [in Ukrainian].
5. Mok A. A reflective journey in teaching: Pre-service music teachers' action research. *Australian Journal of Music Education*, 50(2). URL: <https://www.eric.ed.gov/?id=EJ1146334> (access date: 15.04.2025)
6. West C. Action research as a professional development activity. *Arts Education Policy Review*, 112(2), 89-94. Taylor & Francis: URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10632913.2011.546697> (access date: 15.04.2025)
7. Cain T. Music teachers' action research and the development of big knowledge. *International Journal of Music Education*, 28(2), 159-175. ResearchGate: URL: https://www.researchgate.net/publication/249752599_Music_teachers'_action_research_and_the_development_of_Big_K_knowledge (access date: 15.04.2025)
8. Kolb D. *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. ResearchGate: URL: https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development (access date: 15.04.2025)
9. Leturd K. A rebuttal of NTL Institute's learning pyramid. *Education*, 133, 124-177. ResearchGate: URL: https://www.researchgate.net/publication/285798853_A_rebuttal_of_NTL_Institute's_learning_pyramid (access date: 15.04.2025)